

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis ultimâ Decembris.

M. LUDOVICO LEMERY, Doctore Medico, Præside.

An qui morbos neglectâ Chimiæ cognitione oppugnant, verè Empirici?

I.

A PRIMIS medicinæ incunabulis maximæ fuerunt inter medicos dissensiones, & controversiæ; Et in eundem licet scopum omnes contenderent, præsentem conservandi sanitatem, absentem restituendi, diversis tamen viis contenderunt. Qui se ἐμπειρικοὺς ab experientiâ nominabant, inanem ac supervacuam esse abditarum, & obscurarum causarum cognitionem asserebant; Quoniam naturam nulli præterquam ignavo inviam, aut invidam incomprehensibilem esse falsò autumarent. Hinc factum est ut relictâ ratione ducem unam experientiam fuerint secuti. Methodici contrariam omninò viam ingressi neglectâ experientiâ in futilibus quæstiunculis tempus omne consumpserunt; nec ab opere medici; sed à dicendo logodædali facti, confictam confabulandi magis quam medendi artem fecerunt, innumeris disquisitionibus, & argutiolis medicinam deturparunt. Utriusque sectæ fautores inventis unice acquieverunt, non arti sed artificibus studuerunt, non rerum naturam investigarunt, sed authorum opiniones; & quominus quidquam invenirent, mutarent, assererent, desererent, religioni duxerunt. Hinc socordiæ veterno scholæ facile infectæ sunt, cum quilibet assentiri, quam indagare mallet; Hinc in arte medendi &

medentum animis turpis ignorantiæ offusa caligo. Dogmatici glorioso medici titulo soli decorandi rationem simul cum experientiâ conjunxerunt, corporum naturam scrutati sunt, causarum differentias expenderunt, & curationem per indicationes instituerunt. Hæc secta omnium sane præstantissima, novis ac præclaris in dies inventis illustrior evasit. Hanc amplexari cuicunque animus est, Empiricorumque fugere catervam, is genuinas morbi causas inveniat, accuratas remediorum vires ac potestates investiget; in quo postremo cardine olim sudatum parum, scitum fere nihil, multum promissum, plurimum neglectum, expectatum dudum, & erratum ubique à veteribus fuit.

II.

HALLUCINATI sunt graviter qui naturam, ipsiusque operationes quaslibet ad calculum quatuor elementorum peripatheticorum, qualitatum, & complexionum in mixtione resultantium revocarunt; Cumque ex imparitate, elementorumque duello omnes omnino infirmitates, & fomenta primigenia nostræ mortalitatis descendere existimarunt. Quid juvat vana hæc figmenta nosse? Quæ incertas & obscuras indicationes in curandis morbis exponere, atque per inanem quæstionum exercitationem imbecillos multorum animos à rectâ praxeos ratione abducere solummodo apta nata sunt. Mirum tamen quam superstitiose ejusmodi nugas antiquitatis veneratione colant qui paratis tantum incubant, & à populari nutu seu vilia mancipia pendent; vixque extra tritam semitam pedem ponere ausi, avitis in erroribus jamque inveteratis, & ad nepotes, proh dolor, transituris consenescere amant, & immori. Naturam quotquot antecedentium adiere non excluserunt adituros, sed multum ex illâ operis reliquerunt & sequentibus; proinde nec domini illi sunt, sed commilitones quos quemadmodum prorsus deserere temerarii, ita & religiose consectari imbecilli profecto est animi; duces quoque non qui imperent, sed præeant, nec nisi criticis audiendi auribus, etiam cum docuerint ediscenda; potuerunt enim illi & necessaria reperire, nisi superflua quæsiissent; & vestigare utilia, si supersedissent futilibus. Naturæ ergo cognitioni totum se dedere medicus debet, experimentisque sedulò & coacervatim factis, iisque è naturalis

philoſophiæ penu depromptis morborum cauſas, remediorum facultates non levibus omninò conjecturis adumbrare, ſed mechanicâ veritate illuſtrare. Morbus fere omnis à fluidis; horum varia principia diligenter & accurate perſpicienda; ex quorum magnitudine, figurâ, ſibi invicem connexione, & motu diverſis pendent vel ſanitas, vel morbus. Eâdem philoſophandi ratione medicamentorum vires à propriâ etiam partium eſſentialium ſtructurâ, ac motu dependentes propius inſpiciendæ; quæ quilibet neglexerit, indicationes è morbis, morborumque cauſis elicere, & indicationibus ſatisfacere nequaquam poterit; medicinamque empiricorum more exercebit.

III.

CHIMIA duplex, rudis una & barbara, pure experimentalis, certo quorumdam experimentorum numero fulta, ſolâque artificis ad opus chimicum facti manu indigens, qualis olim à veteribus exercebatur. Altera rationalis, mechanices, & veræ phiſices regulis ſubjecta, cujus ope nova quotidie cum ſucceſſu experimenta tentantur maxime neceſſaria, quibus mirabilis hæc ars de novo in dies illuſtratur. Hæc omnium medicinæ partium utiliſſima eſt medenti; quâ ſublatâ quem in aliis progreſſum faciat? Quæ in cæteris medicinæ partibus occurrunt contorta atque difficilia enodat & explicat, iiſque lumen affert maximum. Quid proderit medico partium ſolidarum ſitum ſtructuramque exteriorem in cadavere humano cognoviſſe? Ni chimiæ auxilio partium fluidarum ſtructuram interiorem, fermentationes diverſas, operandi modos perſpectos habuerit, cauſas nimirum præcipuas vitæ, atque functionum partium ſolidarum. Quid Botanicum juvabit extremas mundi plagas percurriſſe, plantas extraneas inveniſſe, nomina non ignoraſſe. Ni chimicâ arte harum poteſtates, atque facultates clarius evolvantur, & explicentur. Macrocoſmos, & microcoſmos vera ſunt & naturalia, ut vocant, laboratoria in quibus eædem quæ in arte facto peraguntur operationes; circulationes videlicet, ſublimationes, præcipitationes, filtrationes, diſtillationes, coagulationes, diſſolutiones, fermentationes & cætera id genus. Chimia corpora quæcumque quatuor conſtare principiis docet non unicâ eorum qui hæc acute invenerunt phantaſiâ, quod de aliis philoſophorum principiis plerumque affirmari poteſt, ſed per ſe & naturâ ſuâ exiſtenti-

bus ; quo pacto hæc in se invicem agant, quâve unumquodque motûs determinatione, ac figurâ polleat, declarat, operationibusque iis omnino similibus quæ in nobis perficiuntur ; diversos partium essentialium motus patefacit. Magisterii sulphuris operatio nitidam ac distinctam chilificationis, & sanguificationis ideam subministrat ; non secus enim ac sulphur cum sale alkalino permixtum, quo rarefactum & attenuatum pluribus donatur superficiebus, è flavo album, & ampliore partium dissolutione rubrum evadit ; sic etiam alimenta colorem album, & tandem ulteriore fermentatione rubrum adipiscuntur. Spiritus tartari ab oleo nigro per chartam emporeticam separatio humorum secretionem per glandulas sibi partium figurâ, ac dispositione convenientes satis denotat ; quæ tandem in nobis fiunt operationes, quæ ad perfectam chimicarum similitudinem non accedant ? Ex his legitimè vel malè in nobis peractis, pendent vel morbus vel sanitas. Ad has itaque seriò attendat medicus ; sique in corpore humano non belle perficiantur, emendet & corrigat, ut chimicus in laboratorio. Nec absimili ratione quâ chimicus, quid operationi suæ offecerit, facili negotio agnoscit, medicus certis ac indubitatis rationalis chimiæ principiis instructus, morborum causas, medicamentorumque vires facilè deteget; novaque præstantissimæ hujusce artis beneficio indagabit remedia, quibus morbi olim incurabiles tutò ac jucunde felicissimis hisce temporibus sanabuntur. Hinc patet chimiæ necessitas ; quam si quis postea acerbius & contumeliosius invehatur, audiam ut ægrum convicia facientem, cui vel phrenesis vel acuta febris meliorem sui partem abstulit, nec irascar, sed miserebor.

IV.

SALES cultri totidem, obvia quæque incidere & attenuare apti, particulis coalescunt rigidis, longis & acutis ; pro diversâ cuspidum figurâ, magnitudine, ac motu diversas edunt actiones ; alias videlicet sal alkalinum, alias sal acidum, alias volatile, alias fixum, alias essentiale. Salia in aquâ dissolvuntur, & è liquore acido sese sensim sine sensu in poros matricum quarumdam terrestrium implicante & insinuante conficiuntur. Sulphur substantiâ constat subtili, dulci, unctuosâ, ramosâ, facile inflammabili, salia intricare idoneâ. Aqua particulis oblongis, teretibus, flexibilibus, in omnem partem mobilibus & instar

anguillarum lubricis. Terra tandem irregulari atque crassiori partium structurâ. Basis est fundamentum & adminiculum aliorum principiorum, hæc congregat, conjungit, iisque soliditatem largitur. In statu naturali hæc ita sibi invicem cohærent principia in fluidis, ut sulphureæ partes ramosis suis figuris aliarum unionem foveant, easque intra textum suum recondant, detineant, involvant. Sicque salia non summo cum impetu sed moderato motu concitata temperatam cruoris effervescentiam provocant, quam sequitur benignus & salutaris calor, quo primum accenso vita incipit, extincto desinit. Hæc ubi consentiens ad corporis incolumitatem partium essentialium coagmentatio à principio quodam vel externo, vel interno fuit dissoluta, tunc motibus maxime diversis exagitantur humores; vel enim eorum salia quaquaversum impetuosius commota, sulphura nimis exaltant, obices quoscunque destruunt, fermentationes immodicas cient, humores nimis dissolvunt: vel crassiore compage motuque exiguo donata ramosis quibusdam particulis facile involvuntur, in quarum anfractibus quem habebant motum deperdunt, particulis rigidis sulphurum poros obstruunt, materiæ subtilis horum antea particulas insensiles continuò exagitantis, iisque fluiditatem conciliantis intromissioni obstant; hinc humorum coagulatio. Duabus ab his causis solius artis chimicæ auxilio dignoscendis morbi exoriuntur. Tribus potissimum viis medicamentorum facultates deprehenduntur. Analisi, quâ patet quibus omnia fere corpora principiis constent. Medicamentorum cum animalium humoribus, aut liquoribus aliis analogis miscellâ, quâ per comparationem, quos in nobis parere valeant effectus, dijudicare licet. Tandemque secundariis Peripatheticorum qualitatibus, iisque præsertim quas gustus ac odoratus denotat. Sic amarum salia probat acria sulphuribus unita, attenuantia, massam sanguineam paululum dissolventia. Acidum salinas particulas, sulphurum coagulationem sæpius producentes, nimium humorum impetum sedantes. Acre sales aliquando acidos maxime commotos, aliquando alkalinos inæquali superficie inhorrescentes, partium figurâ sulphura dissolvere & attenuare aptos. Austerum & acerbum acida quædam terræ partibus consociata, humiditates superfluas absorbere, violentos nimis liquorum mo-

tus retardare idonea. Insipidum & unctuosum particulas aquosas, & sulphureas, salia involventes, nimiamque sanguinis effervescentiam temperantes. Ex odore tandem quibus donentur medicamenta particulis, an fixis, an volatilibus facile distinguitur. Præterea chimia quæ sint in apponendis remediis instituendæ cautiones indicat; ubi erunt certi quidam evacuandi humores purgans medicamentum, aut potius menstruum exhibebit, partium dispositione humori dissolvendo, & foras eliminando conveniens; hæcque tandem prudens magistra in omni laborum perfunctione medenti ducem se præbebit.

V.

PER artem chimicam veteribus parum notam, Neotericis evidentem, ac divulgatam, novisque continuò experimentis confirmatam, salutaris medicinæ professio præcipuè nobis increvit. Nec nisi chimiæ benigno rore irrigata, si augurari fas est, ad summam unquam gloriam florescet. Divinus senex, fulgentissimum medicinæ lumen id agnoverat, nec absque chimiæ ipsi non ignotæ auxilio morbidarum causarum notitiam assequi, ex iis indicationes educere, & convenientia reperire medicamenta unquam potuisset. Galenus ipse alter ab Hippocrate medicinæ princeps chimiam, miramque ignis efficaciam laudibus celebravit; & licet ipsius tempore philosophia naturalis seu chimia inter paucos arcano silentio occultaretur, hujus adipiscendæ causâ tamen totam perlustravit Ægyptum, ubi ars illa jam tum vigebat; plurimaque & rara ibidem accepit pharmaca, quibus in patriam redux fausto cum successu in curandis morbis usus est. Idem senserunt veteres quamplurimi inter quos Mathiolus neminem medicum absolutum esse posse asseverat, imo ne mediocrem quidem qui in chimiâ non sit exercitatus. Quot felici hocce sæculo præstantissimæ hujus artis ope inventa sunt medicamenta? Quotve invenienda? Si quâ hactenus exculta fuit diligentiâ, eâdem in posterum excolatur. Quanto demum nobis esse debent despectui & ludibrio, qui à verâ philosophiâ & medicinæ veritate deflectentes, velut ebrii circa luridas deitates, & cæcitates in tenebris cespitant? Si quid medicinæ progressum morari, aut impedire valeat, ii sunt præsertim flagitiosi homines, qui quam nec è primo quidem limine salutarunt artem chimicam, antiquissimam dominam calumniis infamare gloriantes; rarò tamen,

nec nisi casu atque fortunâ morbos curant, & exhaustis crudeliter miserorum venis impune saginantur. Multa se scire jactant, imperiti licet, & velut manducato pomo vetito plane nudi, prӕterquam quod se ipsos apud ignaram plebem sordidâ spe lucelli extollere, & famam aliquam, Herostrato similes ex alieni nominis ruinâ aucupari didicerunt. Heu quàm à divino sene, cujus sequaces se esse gloriantur, discrepant? Is quippe sapientissimus vir per literas Democrito ingenue fatetur se quantumvis jam senem ad artis medicӕ summam non pervenisse; hosque libro 1°. de diӕtâ colit, atque dilaudat qui investigare conati sunt sapientis naturӕ arcana opera, additque quod immeritò ullus aliquis ipsorum reprehendatur, propterea quod invenire non potuerit. Proh! Ubi majestas quâ fulgere debent medicinӕ principes? Ubi decor? Ubi existimatio? Jure cum Hippocrate affirmabimus medicinam omnium esse artium nobilissimam, sed propter ignorantiam eorum qui eam male exercent, omnium esse vilissimam.

Ergo qui neglectâ Chimiӕ cognitione morbos oppugnant, verè sunt Empirici.

Domini Doctores disputaturi.

M. Gilbertus Puylon.	*M. Philippus Caron, Chirurgiӕ Professor.*	*M. Andrӕas Enguehard, Professor Regius.*
M. Andrӕas Cressé.	*M. Ambrosius Nicolaus Chemineau, Scholarum Professor.*	*M. Josephus Thomasseau.*
M. Armandus Josephus Collot.	*M. Joannes Gelly.*	*M. Ludovicus Poirier.*

Proponebat Parisiis EUSEBIUS ADRIANUS THUILLIER, Parisinus, Baccalaureus Medicus, è Regiâ Scientiarum Academiâ. A. R. S. H. 1699.

Apud Franciscum Muguet, Regis & Facultatis Medicinӕ Typographum.